

Doğayla ilgili belgeseller izlemeyi sever misiniz? Kurt, bozayı, vaşak gibi memeli hayvanları merak eder misiniz? Arazide çalışmak, çadırda kalmak, uzun yürüyüşler ve gözlem yapmak ilginizi çeker mi? Tüm bu sorulara yanıtlarınız evetse, yaban yaşamını inceleyen bir biyolog olabilirsiniz! Bakalım, böyle bir biyolog nasıl çalışır?

Yaban Yaşamını İncelemeye Nereden Başlamalı?

Yaban yaşamını incelemek isteyen bir biyolog, her bilimsel çalışmada olduğu gibi merak ettiği bir konuda sorular sorarak işe başlar. Aşağıda bu soruların neler olabileceğine ilişkin birkaç örnek var. Bu örnekleri inceleyin. Ardından bir biyolog olduğunuzu düşünerek hangi canlıları çalışmak ve bunlarla ilgili neleri araştırmak istediğinizi aşağıdaki boş satırlara yazın.

- Vaşak neyle beslenir?
- Bozayı nerede yaşar?
- Kurt ne zaman çiftleşir?
- Karaca yuvasını nereye yapar?
- Yanardönerler ne zaman çiçek açar?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

"Yaban yaşamı", orman, bozkır, göl, deniz gibi doğal yaşam alanlarında bulunan bitki ve hayvanların hepsinin ortak adıdır. Bozayı, kurt, geyik, karaca gibi memeli hayvanlar, yabani havuç, binbir delik otu, geven, acı marul gibi bitkiler yaban yaşamının birer parçasıdır. Siz de yaban yaşamının parçası olan başka canlılar düşünün!

Haritalar, Arazi Çalışmasını Kolaylaştırır!

Yaban yaşamını inceleyen bir biyolog araştırma konusunu belirledikten sonra bir bölge seçer ve burada yapacağı arazi çalışmasını planlar. Bunun için biyolog, bölgenin ayrıntılı bir haritasını elde eder. Harita yardımıyla bölgeyi inceler; dağlar, tepeler, vadiler, yollar, sulakalanlar, çalılık ya da ormanlık alanlar, bunlar arasındaki açıklıklarla ilgili bilgileri toplar. Aşağıda bir harita ve vaşaklarla ilgili bilgiler var. Bu bilgilerden yararlanarak vaşakların nerelerde bulunabileceğini harita üzerine işaretleyin.

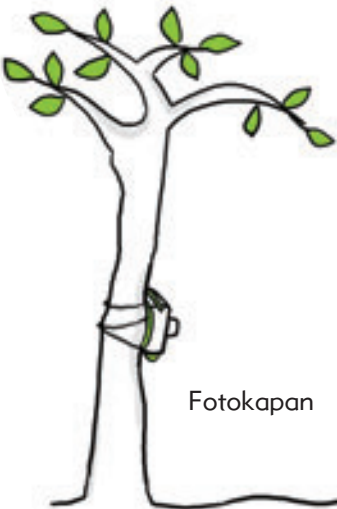
Vaşak, yabani bir kedidir. Etçildir. Karaca ve yavruları, yaban domuzu yavruları, dağ kedileri, tavşanlar, sincaplar, tarla faresi gibi kemirgenler ve su kuşlarıyla beslenir. İnsanın bulunduğu köy, kasaba ve kentlerden uzakta, kayalık bölgelerde ve orman içi açıklıklarda yaşar. Su kenarlarını tercih eder. Yaşlı ağaçları barınak olarak kullanır.

Araziyle ilgili kimi bilgiler de, bölgede daha önce yapılmış bilimsel çalışmalar, yörede yaşayan insanlar ve yaban yaşamıyla ilgili kuruluşlardan sağlanır. Hangi kuruluşlardan hangi bilgiler elde edilebilir? Araştırın!

Arazide Hangi Araç Gereçler Kullanılır?

Arazi çalışmasını planlayan bir biyolog yola çıkmaya hazırdır. Ancak, yanına bazı araç gereçler alması gerekir. Bunlar neler olabilir? Resimlerdeki ipuçlarından da yararlanarak bir arazi çalışmasında kullanılabilecek araç gereçlerin listesini yapın ve bunları aşağıdaki listeye yazın.

Fotokapan

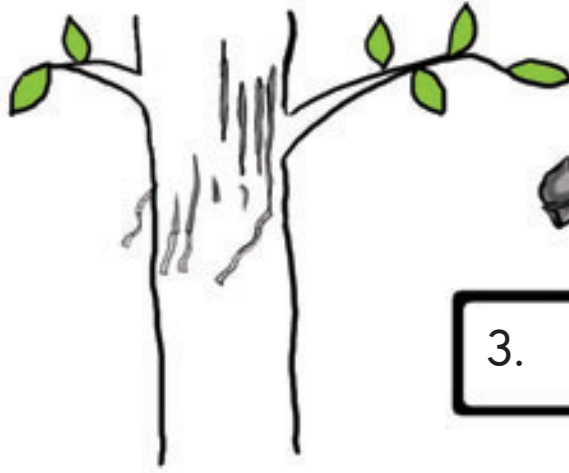
Araç ve Gereçler

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

Fotokapan, yaban yaşamını inceleyen biyologların kullandığı araçlardan biridir. Bu, aslında bir fotoğraf makinesidir. Ancak bu makine, hareket ve ısı algılayıcısıyla birlikte çalışır. Böylece önünden bir canlı geçtiğinde bunu algılayarak fotoğrafını çeker. Fotokapanı biyologlar hangi işte kullanabilir?

Yaban Yaşamını Gözlemlemek!

Arazi çalışmasına başlayan biyolog, incelemek istediği canlının bölgede bulunup bulunmadığını araştırır. Yabani bitkiler için bu işi yapmak kolaydır. Ancak, yaban hayvanlarını gözlemlemek zordur. Çünkü birçok hayvan siz onu fark etmeden kokunuzu kilometrelerce öteden alır ve kaçıp gider. Yaban yaşamını inceleyen bir biyolog bu hayvanların varlığını onların bıraktığı işaretlerden anlayabilir. Aşağıda bir bozayının bıraktığı işaretlerin resimleri var. Bunların neler olduğunu resimlerin altındaki kutulara yazın.

3.

2.

1.

5.

4.

Yaban Yaşamını İzlemek!

Biyolog, çalıştığı alandaki belirli bir hayvan türünün varlığını belirledikten sonra bunu izleyerek sayısını ve dağılımını öğrenmeye çalışır. Bunun için kullanılan yöntemlerden biri de "telemetri"dir. Yandaki tabloda telemetriyle bir yıl boyunca izlenen bir kurt sürüsüne ait gözlem sonuçları var. Bu sonuçlara göre, kurtların verilen tarihlerde sayılarını gösteren bir grafik çizin ve aşağıdaki soruları yanıtlayın.

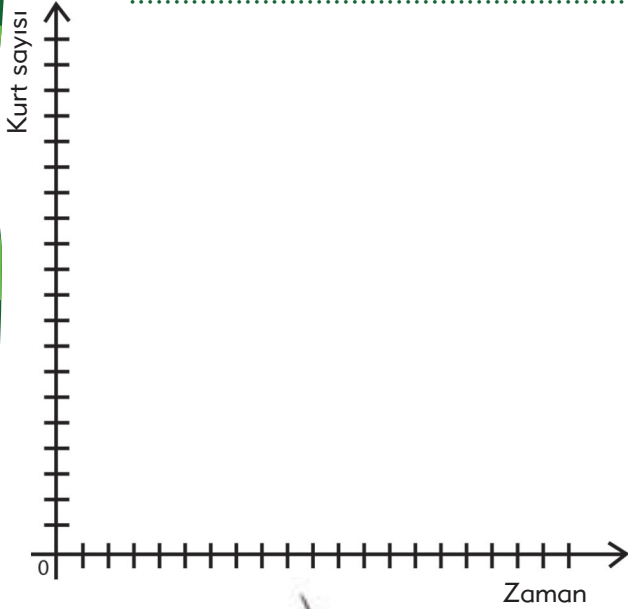
Tarih	Kurt sayısı
15 Ocak 2002	14
16 Şubat 2002	14
14 Mart 2002	13
17 Nisan 2002	13
13 Mayıs 2002	17
14 Haziran 2002	19
16 Temmuz 2002	19
15 Ağustos 2002	18
18 Eylül 2002	18
12 Ekim 2002	18
14 Kasım 2002	17
13 Aralık 2002	17

1. Hangi tarihte en çok, hangi tarihte en az sayıda kurt görülmüş?

.....

2. Kimi aylarda daha çok sayıda kurt görülmesinin nedeni ne olabilir?

.....

Telemetrinin uygulanması için önce hayvanın yakalanması gerekir. Bunun için hayvana zarar vermeyen kapanlar kullanılır. Kapanlar, en geç 24 saat içinde kontrol edilir ve kapana yakalanan hayvan uyutulur. Bu sırada hayvanın tartılması, dişlerinden yaş tayini yapılması gibi bazı sağlık kontrolleri yapılır. Sonra da hayvana, üzerinde "verici" bulunan özel bir tasma takılır. Üzerinde verici bulunan hayvanı izlemek için de "radyo alıcısı" kullanılır. Araştırmacı, bu alıcıyla karadan ya da havadan vericinin gönderdiği sinyalleri arayarak hayvanı izler. Bu sinyallerin şiddetinin artması, sizce neye işaret eder?

Yaban Yaşamını Neler Tehdit Eder?

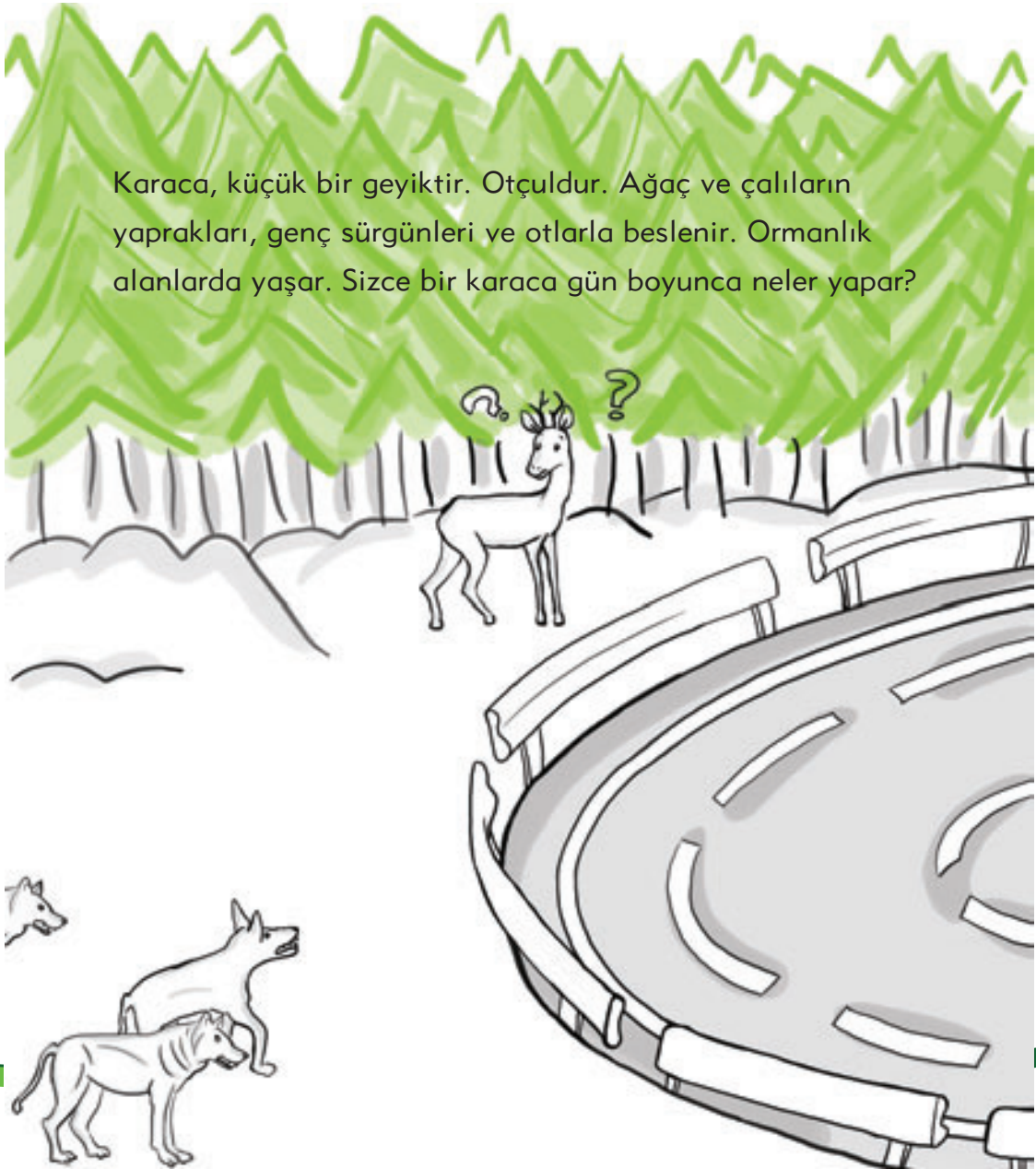
Yaban yaşamını inceleyen bir biyolog, çeşitli yöntemlerden yararlanarak çalıştığı canlıyla ilgili bilgi topladıktan sonra bunları koruma çalışmalarında kullanır. Çünkü, yaban yaşamı tehdit altındadır. Yandaki tabloda karacalara yönelik tehditlerden birkaçı var. Başka neler karacaları tehdit eder? Tablodaki boşlukları doldurun.

Tehditler

Ormanların yok edilmesi

Ormanların içinden kara yolu geçirilerek bölünmesi

Ormana bırakılan başıboş köpek sürüleri

Yaban Yaşamını Koruyanlar

Yaban yaşamını koruma çalışmalarına yalnızca biyologlar değil farklı kurum ve kuruluşlardan birçok insan katkıda bulunur. Resimden de yararlanarak kimlerin koruma çalışmalarına katkıda bulunabileceğini listeyin ve aşağıdaki listeye yazın.

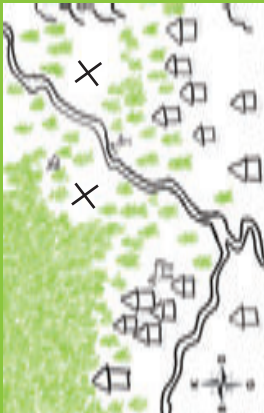
Yaban Yaşamını Koruyanlar

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.

Birçok yaban hayvanı geniş yaşam alanlarına gereksinim duyar. Bu nedenle yaban yaşamının korunmasında milli parkların önemi büyüktür. Ülkemizde 39 milli park bulunur. Yaşadığınız bölgede milli park var mı? Varsa, burada hangi canlılar yaşıyor? Araştırın!

Yanıtlar

Haritalar Arazi Çalışmasını Kolaylaştırır

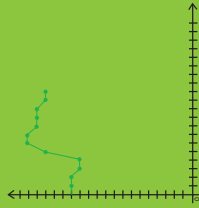

Yaban Yaşamını Gözlemlemek!

1. Ayak izi
2. Ağaçtaki tırmak izi
3. Dışkı
4. Kafatası
5. Yattığı yerde bıraktığı iz

Yaban Yaşamını İzlemek!

1. Kurt sayısını en çok olduğu tarihler, 14 Haziran - 16 Temmuz 2002, en az olduğu tarihler de 14 Mart - 17 Nisan.
2. Dişi kurtlar doğum yaptıktan sonra sürüdeki kurt sayısı artar.

Yaban Yaşamını Neler Tehdit Eder?

Karacaları tehdit eden diğer etkenler şunlar olabilir: Yasadışı avcılık, orman yangınları, çevre kirliliği, küresel ısınma.

Yaban Yaşamını Koruyanlar

Çevre ve Orman Bakanlığı yetkilileri, biliminsanları, doğa koruma örgütü yetkilileri, avcılar, turist rehberleri, gazeteciler, eğitimciler, fotoğrafçılar

Yaban Yaşamının Korumaya Siz de Katkıda Bulunun!

Biliyor musunuz, aslında birçok papatya türü bulunur! Bunlardan biri de "yanardöner". Bu bitkinin önemli bir özelliği var. Yanardöner, yalnızca ülkemizde yetişir. Anlayacağınız, bu bitki çok değerli! Ancak yanardöner, doğaya zarar veren insan etkinlikleri nedeniyle yok olma tehlikesi altında. Sizden, bu bitkinin korunması için üç şey yapmanız istense, bunlar neler olur? Aşağıdaki kutulara yazın.

Tuğba Can
Çizimler: Pınar Büyükgöral